

Tiit K u k k
(Tartu)

NÄITEID KARJALA KEELE VESJEGONSKI
MURRAKUST II

Siin avaldatavad tekstid on jätkuks "Fenno-ugristica" 11. numbris ilmunuile. Kui eelmise publikatsiooni puhul oli tegemist idiolektituvustusega, siis sedapuhku on näiteid mitmelt keelejuhilt. Huvi võiks pakkuda asjaolu, et informantide keel on mõjustatud erineval määral. Mõjustuste intensiivsus sõltub eelkõige kodukandist eemal viibimise (= venekeelses keskkonnas olemise) ajast ja haridusest, väljendub aga hiliste laenude esinemise ja ümberlülitumiste tiheduses (vrd ühelt poolt M. Krjukova ja V. Tsvetkovi, teiselt poolt A. Zaikova, T. Udalova ja P. Tihhomirova keelt).

Tekstide ainestik on kas eluoluline (põllutööd, endisaja noorte lõbustused jms) või seotud kohalike pärimustega (keisrinna külaskäik neisse paigusse, kloostri ehitamine).

Märk ... tähistab kõneleja poolt katkestatud sõna, märk [..] aga litereerimisel ebaselgeks jäänud sõna või fraasi.

*

Aleksandra Aleksejevna Z a i k o v a. Sündinud 1913. a. Benjakovo külas. Mehele laks naaberkülla Djudikovosse, kus on elanud tanini. Kodukülast kaugemal kainud harva. Haridust paar klassi.

(1) rjadua vovše on äjä kezäilä

znacit / tulow kezä // rjadua vovše on äjä kezäilä //
enzistah küvetah pelvahan / a ših pelvas kuin kazvaw vähä-
žen / lähemmä küttemäh // aivin kütimmä // potom / küttemi-
žen lopiemma hein äiga / pišaw nittie // hein äjan lopiemma
/ lähemmä ruišta leikkiamah // rugehen leikkiamma / lähemmä
kagria leikkiamah // kagran leikkiamma / ruttoh pelvasta

kolotimah // derimah / pravda / iellapäiten // poto-m kale-
 fimah // a poto-m meilä ručmū-ju aivin // sih lēvittamāh //
 sih pelvas kergiew / pidāw loukuttja // uōllā loukutamma /
 päivällä vivomma / päistäristä sowsem // vivoimma äjii //
 mie vivoin kaikkih enämän / semna-teat kilogra-m vivoin /
 ei šja ladenda noštia // pravda / vot // pelvahan vivomma /
 sih daijah sedān pelvahan // polučimma müö vähäsen sīstā /
 kōnža premiruijah kenen / kōnža midā // nu vot / pogodi.

znācit / sīdā kartoškja kaivamma zjastupoilla / zjastu-
 poilla kaivamma // oīi meilā l e b e d e v a / moine oīi
 strowgoi / tāsša eīi // niij müö foneriloilla kartoškja kai-
 voimma / a ken kuin miōhā viidiu / nīn doakalla i mušsalla
 kirjuttaw / a kuin ken aivoin viidiu / nīn ruškealla kirju-
 ttaw // l e b e d e v a f e d a // müö händā varaimma vow-
 su // [. . .] // kōnža pelvašta derimma / nīn oīi hāneilā ve-
 jettū subo-tnik / nīn lāksimma pimieilā da pimieilā kodih
 tulimma // da aih šjat derimma / ato kazīllā bolanat nou-
 tih // ka kuin derimma pelvašta // oīi vovše paha / trudno
 oīi vovše / rjaōettih ājan.

a nūtten midā on // nūt mašināt rjatah // nūt ručmū-ju
 ni midā ei rjata / aivin maīnat // nūt on blahoda-t rjadi.
 // a müö kōnža rjavoimma / nīn meilā oīi jūgie rjadja.

Suvel on tööd väga palju.

Tähendab, tuleb auvi. Suvel on tööd väga palju. Kõige-
 pealt külvatakse lina. Siis, kui lina on veidi kaavamud, läheme (seda) rohima. Aina rohisime. Pärast, kui rohimise ole-
 me lõpetanud, tuleb heinaaeg. Peab niitma. Kui heinateo ole-
 me lõpetanud, läheme rukist lõikama. Kui rukki oleme lõi-
 ganud, läheme kiiresti lina kolkima, õigemini kõigepealt
 kitkuma, siis kolkima. Meil tehti ju varem kõik käsitsi.
 Siis (läheme) laiali laotama. Et lina muutuks pehmeks, tu-
 leb lõugutada. Õuael lõugutame, päeval ropaime luudeat pä-
 ris lahti. Ropsisime palju. Mina ropaiain kõige rohkem,
 seitseteist kilo ropsisin, ei saanud (päraat) kättki tõata.
 Tõsi. Kui lina oleme ära ropsinud, siis silutakse seda li-
 na. Meie saime selle eest vähe, mõnikord premeeritakse ke-
 dagi, mõnikord muud. [Küsitlejale:] Oota!

Tähendab, seejärel võtame raudlabidatega kartuleid. Oli
 meil Lebedev, niisugune range, elas siinsamas. (Ükskord) me
 võtsime vineerlabidatega kartuleid. Kes hilje välja tuleb,

selle kirjutab tahvlile mustaga, kes vara välja tuleb, selle kirjutab punasega. Fedja Lebedev (oli). Me kartsime teda väga. Kord, kui lina kitkusime, korraldas ta laupäevaku. Pimedas läksime ja pimedas tulime. Kitkusime niiviisi, et käed olid rakkus. Vaat, kuidas kitkusime lina. Oli väga paha, raske oli, katkestasime end tugevasti.

Aga mis nüüd on. Nüüd töötavad masinad, nüüd ei tehta käsitsi midagi, kõik masinatega. Nüüd on lust tööd teha. Aga kuidas meie varem töötasime, nii oli raske tööd teha.

(2) gulaičimma vovše vesseläidi

ka mie olin kōnža nuori / miula oli šemma·tcať let // ka oli hüvä eñie // muama milma beřegoičči / magautti huomneksella vikon / šidä mie i haravuin mjata huomneksella vikon // gulaičimma vovše vesseläidi / kuin oldij brihat müttüöt hüvät / da šomat / da garmonit / da kuin // tullah garmoni-loinke gulaimah lügalla miän // meilä oli d u b r o v k a / moine ıesso·k / hüvä oli / gulaičimma sieřä / oi // kuin kargaimma / kargaimma / da pajatimma / pajatimma / do čovō·oñi vesselä / kač // vot // kōnža brihoida on ni konešno on moine vesselä / kuin kačomma i aššutah d'uitkövä štä / da o g n i š n a š t a garmoniinke brihat // a müö tuřot ihašumma // oi // nuoret pravda olimma / a nē·kakoi eulun mieidä.

brihja miula oli äja / miunke äjä gulaičči brihja // tu-
lin mučoksi tannē hüvällä brihalla / otetti // müö em ollun bohatat b e d' n a k o v a š š a / a tannē tulın hüväh taloh / briha hüvä vovše oli // vot / no midä ka / enämbi en tie / řso.

Pidutsesime väga lõbusasti.

Vaat, kui ma noor olin - ma olin seitsmeteistkümneaastane -, oli hea elada. Ema hoidis mind, laskis hommikul kaua magada. Siis ma harjusingi hommikuti kaua magama. Pidutsesime väga lõbusasti, sest poisid olid niisugused toredad ja ilusad ja neil olid lõõtspillid. Kui tulevad oma lõõtspillidega meie niidule - meil oli Dubrovka, selline hea metsatukake - siis lõbutsesime nii et... . Oi, kuidas me tantsisime ja tantsisime, laulsime ja laulsime. Küll oli lõbus. Kui poisse on, siis on muidugi lõbus; kui vaatame, kuidas

nad tulevad Djudikovost ja Ognišinost oma lõõtspillidega. Aga meie, tüdrukud, rõõmustasime. Olime, tõsi küll, noored, aga aru polnud mingisugust.

Peigmehi oli mul palju, minuga käis palju noormehi. Naiseks tulin siia heale noormehele, võeti (mind). Me ei olnud Benjakovos rikkad, kuid siia tulin heasse tallu. Noormees oli väga hea. No mida veel? Rohkem ei tea, kõik.

Maria Mihhailovna K r j - u k o v a. Sündinud 1913. a. Djudikovos, enamiku elust elanud sealsamas. Kogu elu töötanud õpetajana. Korgema pedagoogilise haridusega.

(3) vūwet oldih ülein pahat

mie školan lopin / voinan jälgeh / i laksin rjadamah / učitelnicana rjavoin // vūwet oldih oče... / ülein pahat / eulun midä suvā rahvahalla // i miula trudno oī // tufin mie otpuskah i tšatto miula šano / lähemā šiunke kahen / mie šiula šjatan / i lihja kuivattuo / i kartoskja kuivatuo / i sūrimja // soberimma müo čamodanan / i lakaimma // dojedimma m o š k o v a h šjat / i rubeimma toizella vakzalalla perežejaimah // šidā rahvasta oī ülein aja // tšatto miun kandoi tadā čamodanja gorballa / jūgie oī // a n a verno prosledittih / što kandaw jūgiesti / i remenin laikattih / i čamodanja ei kiemūn // tšatto očen / ülein goreudu / što mie tšas jāin nāllassā // mie annoin haneliā dengja / šada rubliā i šanoin / māne / kodih aja / nūt mie ukainah dojedin.

rjavoin mie pašvan // tufin kodih / ottihaimah rubein / i külen / ken to stūkaičcow // avain verijan / i tšas miun tšatto / külman / alazitta / i tšassen vovēe goruioci / i namā dengat haneliā viedih // mie tšas haneliā annoin dengat / stobi han kodih tušis / a mie jāin i dengatta i sūčnāttā.

vūwet oldih trudnoit // kartoska rengi makso šada rubliā // müo šoimma kartoskja vmesto jaičcia / emmei kuorjuttan / nin šoimma // leiba oī paha / voinan jälgeh // kaksi vuotta prišlo š elie / trudno / počti nāllassā olimma / no rjadja pidi / pidi opastja lapsia // i halgua oī vaha / i muzikkja külassā oī vaha / iče i halgua liajimma i vejimma regužiliā // nu / olimma nuoret / i tadā vrodī emmei zamečainun.

Aastad olid väga halvad.

Ma lõpetasin kooli pärast sõda ja läksin tööle. Töötasin õpetajana. Olid väga halvad aastad. Rahval ei olnud midagi süüa. Ka minul oli raske. Tulin puhkusele ning isa ütles mulle: "Läheme sinuga kahekesi, ma saadan sind." Kaasa võtsime kohvritäie kuivatatud liha, kuivatatud kartulit ja tangu ning läksimegi. Jõudsime välja Moskvani ja hakkasime ümberistumiseks teise vaksalisse sõitma. Rahvast oli seal väga palju. Minu isa kandis toda kohvrit turjal, sest (see) oli väga raske. Aga nähtavasti jälgiti, et raske on kanda: rihtm lõigati läbi ja kohvrit polnudki enam. Isa kurvastas väga, et ma jälle näljas pidin olema. Ma andsin talle sada rubla raha ja ütlesin: "Mine, sõida koju. Nüüd ma jõuan üksi kohale."

Töötasin päeva, tulin koju ja heitsin (= hakkasin) puhkama. Äkki kuulen, et keegi koputab. Avasin ukse ja (seal oli) taas minu isa, külmanud, ilma kinnasteta, jälle pahan-datud. Ka see raha (, mis ma talle olin andnud,) võeti talt ära. Ma andsin talle uue raha, et ta koju sai tulla, aga ise jäin ilma rahata ja toiduaineteta.

Aastad olid rasked. Kartulipang maksis sada rubla. Me söime kartuleid munade asemel. Ega me ei koorinud, söime niisama. Leib oli pärast sõda halb. Kaks aastat tuli elada, raske (oli), olime peasegu näljas. Aga töötama pidi, tuli lapsi õpetada. Puid oli vähe; mehigi oli külas vähe, ise te-gime puid ja vedasime regedel (kohale). Olime aga noored ega pannud (kõike seda) justkui tähelegi.

Tatjana Fjodorovna U d a l o v a. Sündinud 1907. a Ul-janiha külas. Terve elu elanud sealsamas, kodukulast kaugemal vähe liikunud.

(4) ollah pocit müttuot

astuw tästa skolasta opa... / opastamašta šanuo // nu
astuw / jo müöhä / ökolo devjati. oasso.f // assun / sanow /
ka lügie müöten / ka fanne / čjamerovasta // kacon / sielda
astuw artefi / artefi artefi artefi / šuri stjada // nu ket
nama atjada // a talvi šezo oli // a lunda eulut vieľa vovše
ajie // kuin / sanow / lahen... / lähettih miuh jo / sanow /
iassa / kacon ka / pocit namät // oi / da heida ka üheksan

stükkia / luvin / šanow // mie / šanow / kizaa šagia / iak-
 sin / šanow / šipkommi astumah / šipkommi / a hüo / šanow /
 i aššutah i aššutah miuh päitee / ei üle in šipko a tavote-
 taa ei da i // mie/šanow / en tie kuin doidiin / oli ka üks
 virsta naverno küläh šiateg // nin kuin doidiin / šanow /
 kuin mie põllässuin // vet üheksän stükkia eu üks / bez
 uma tuhin kodih šiateg / ka põllässuin // ollah počit mit-
 tuot.

Vaat, missugused metssead võivad olla.

Astub koolist koju, õpetamast, võib öelda. Astub, juba on hilja, umbes kell üheksa. "Astun," raagib, "mööda heinamaad siiapoolle, (tulles) Tšamerovo poolt. Vaatan sealtpoolt tuleb artell, suur kari. Aga mis kari see oli! Oli juba talv, aga lund polnud veel kuigi palju." Raagib: "Lähem, aga (need) on juba minu lähedusse jõudnud. Vaatan, need on metssead ja veel üheksa tükki! Lugesin ära," ütleb. "Lisasin sammu, hakkasin kiiremini astuma, kiiremini. Aga need," ütleb, "tulevad ja tulevad minu poole, mitte väga kiiresti, aga hakkavad järele jõudma. Ma ei teagi, kuidas kohale jõudsin. Üks verst oli vist küläni. Kui kohale jõudsin," ütleb, "(siis õieti) hakkasin kartma. Neid oli ju üheksa tükki, mitte üka. Pooleldi arust ära olles tulin koduni. Kartma hakkasin. Vaat, missugused metssead võivad olla."

(5) kačahin ka / rannassa i astuw kondi

nu iaksi heinäh s u r k a / b e l ' a k o v a // talvella
 kroslijilla hebožella // ajaw mečcie müöten // delankah doidi
 di / eti delankat on iekatuot // delankah doidi / ajaw de-
 lankia müöten // a šanow / kačahin ka / rannassa i astuw
 kondi // kondi astuw / šanow / [...] talvella ei kävelläh /
 hüo virutah // a silloin naverno kti nibut da i hänen nosti
 // mida rjadja miula / šanow // iaksin randah / hiän / ša-
 now / prämo miuh i astuw / kohti miuh // mie/šanow otin han-
 gon / tiälä rejessä / hangon otin da ka näin / šanow / pa-
 ni hangog / nu tullo / ni sräzu täh / šanow / süh i za-
 lettin hangolla // nin zaho'h / šanow / ka patkan / ei doidi
 di miuh / laksi randah // a šanow / põllässuin / ni oru-
 žia / ni mida // astuw i astuw miuh / šanow / a vet talvel-

la hüõ ollah pattieda // siul eu midä / hüõ vet' belovassä
virutah // hänen naverno kentõ ročevuori šieldä dai nou-
zi dai läksi plähüttämäh meccie müöten // holudno.

Vaatasin äkki, kõrval astub karu.

Läks kord Šurka Beljakova talvel reega heinte järele.
Sõidab metsa all. Jõudis puumetsa - need tarbepuud on löi-
gatud -, jõudis puumetsa ja sõidab seda mööda. Ütleb: "Vaa-
tasin äkki, kõrval astub karu. Talvel need ringi ei käi, ma-
gavad. Aga siis oli nähtavasti keegi ta üles ajanud. Mis
mul teha?" ütleb, "läksin kõrvale, aga tema astub otse minu
poole. Mina," ütleb, "võtsin reest hangu ja panin vaat nii-
viisi, kui tuleb, siis torkan kohe hanguga suhu. Kahmas ja-
lakanda," ütleb, "kuid minuni ei ulatunud, läks eemale." Üt-
leb: "Küll ma kokkusin, ei ole püssi ega midagi. Tuleb ja
tuleb minu poole. Aga talvel on nad tigidad. Sul pole midä-
gi (kaasas). Nad lamavad ju lume all. Keegi nähtavasti ajas
ta sealt üles, ta tõusis ja läks metsa mööda urisema. Külm
on ju.

Pavla Nikolajevne T i h h o m i r o v a. Sündinud 1917.
a Sirtka kulas. Rajatava veehoidla aladelt üaberasustamise
tõttu sattus elama Djudikovosee (1939. a), kus on elanud ko-
gu edaspidise elu. Kodukulast eemal pikemat aega pole vii-
binud. Haridust paar klassi.

(6)

šūwä eulun midä

nu ta olimma i mečässä / rjavoimma / piilimä meccia /
vot // šūwä eulun midä // mänummä / mečässä rjamma / rjamma
/ rjamma / rjamma / tulemma kodih / valenõoi kohendelemma /
šūwä eu midä // hožaika keittaw kartoškia / čugunan keški
stolalla panow / istuomma // čajua juomma / eu go saharua /
eu go kamfettia / ni midä // nin juomma juomma dai riata
laškiemma // a huomneksella tjas pidaw lähtie // konešno jü-
gie oli / pidä norma vj.rabōtat // norma ježeli vj.rabōta-
još / annetah četi resta gram leibie / a kun ne vj.rabōta-
još / nin dvesti gram / vot i golodovā.lī.

Süüa polnud midagi.

Olime metsas, töötasime, langetasime metsa. Süüa polnud midagi. Läheme metsa (ja) töötame, töötame, töötame, töötame. Tuleme koju, jalanõud on paha, vildid lagunevad. Õhtul tuleme koju, parandame vilte. Süüa pole midagi. Pere-naine keedab kartuleid, paneb poti keset lauda, istume. Joo-me teed, (kuid) pole suhkrut ega kompveke, mitte midagi. Nii joomegi ja (siis) läheme magama. Aga hommikul peab jälle minema. Muidugi oli raske, normi pidi täis saama. Kui normi täis saad, siis antakse nelisada grammi leiba, aga kui ei saa, siis kakssada grammi. Vaat, niiviisi nälgisimegi.

Vassili Vassiljevite T s v e t k o v, Sündinud 1924, a Fjodovo külas. Võttis oga Spurest Isamaasojast. Parast eoda oli veel moned aastad sojavaasteenistuses, hiljem elanud kodukülas.

(7) ka kuin oli kirjutettu / gazietasša

j e k a t e r i n a v t a r ä j a / hiän proježaičči /
 öerez / s u s t j u ž n i i / ajoi ve š š i h / vot //
 v e š š i š t ä ajoi hiän / značit / kuin on / šola/b r e i -
 t o v a h // b r e i t o v a / značit / j a r o s l a v s -
 k o i oblaštī // šielä elī b r e i t o v a n luona /
 značit / kolme virstja b r e i t o v a š t a / kupča /
 m u š š i n p u š k i n // to oli hiän harđah dāda /to oli
 oldih tuttavat / ka j hiän ajoi v e š š i š t ä tänne
 b r e i t o v a h // i hänen / značit / kalaska /kummažella
 hiän ajo / vot / monesša koh i / značit / uppoi // ka hiän
 i nazovi / značit / v e š š i n tämän ujezdan / v e š š e -
 g o n s k / medvėži ūgol // i ka tämän jälgeh / značit /
 hänelä otetti mužikat / šielä / značit / kalaskia vedie /
 vot / omilla hebožilla // i ka hiän / značit / tämän rannan
 prokladī / i šanow / što enāmbi mie tänne tule en / i ka
 mužikoilla prikaži / značit / liadie dorogan / v e š š i š t -
 ä b r e i t o v a h aja // tämän jälgeh / značit / do-
 rogan nošettih i oldih isūtettu koivut doroga randah // po-
 to-m oldih / značit / toizet / nu euldu koivut ne / kuin
 hüo nazvaičetah / kl'onat / vot // ka hüo vielä i rūtten šei-
 žotah b r e i t o v a h päiteg / vot // koivut nāma vah-
 na / ollah / ollah vahnat / langettih // nu doroga vrodī
 naladiečči / vot // enāmbi hiän tjan jälgeh ajaw tänne ei//

ka kuin oli kirjutettu / gazietassa.

Vaat, mis ajalehes oli kirjutatud.

Katariina Teine sõitis läbi Ustjužna Vesjegonskisse. Vesjegonskist sõitis, tähendab - kuidas selle küla nimi nüüd oligi - Breitovosse, see on Jaroslavl'i oblastis. Seal, tähendab, Breitovo lähedal, kolme versta kaugusel (sellest), elas kaupmees Mussin-Puškin. Oli ta tema onu või olid nad (lihtsalt) tuttavad, ei tea. Vaat, sõitiski Vesjegonskist sinna Breitovosse. Aga kaless, millega ta sõitis, vajus mõnes kohas sisse, seepärast andis ta sellele maakonnale nimeks Vesjegonsk - karukolgas. Seejärel võeti talumehed appi oma hobustega kalessi vedama. Ta needis selle kandi ära ja ütles, et ei tule kunagi siia. Talumeestel aga käskis teha tee Vesjegonskist Breitovoni. Pärast seda tehtigi tee ning istutati kased teeveerde. Hiljem (istutati) teised (asemele), mitte kased - kuidas neid nimetataksegi - vahtrad. Nad seisavad veel praegugi (tee ääres, mis viib) Breitovo poole. Kased olid väga vanad, võeti maha. Tee sai enam-vähem korda. Pärast seda ta enam siia ei sõitnud. Vaat, mis ajalehes oli kirjutatud.

(8)

pergivo

znacit / uljanovan tagiana / on muone paikka / kumbane nazivaicecow pergivo // znacit / mintokkia // tämä pöpreda.niju / sanuocew / što kónza oli tataro.mongo.ískoje nase.stvije / sieiä oli suri tora / voina // i ka tämän kohan / nazovittih pergivöksi / što sieiä / znacit / jakobi oli aja tapettu rahvašta // vot // i ka nütten / znacit / aispako.n veko.f / tämä paikka i nazivaloecow pergivo / vot // a nütten sie... / sissä kohen / znacit / on kuin püsta / kolhoza nittäw heiniä // kai.

Pergivö.

Uljanova taga on säärane paik, mida kutsutakse Pergivöks. Tähendab, mispärast (siis). Pärimuse järgi räägitakse, et kui oli mongolite-tatarlaste sissetung, toimus seal suur lahing, sõda. Ja see paik nimetatigi Pergivöks, sest seal olevat ta-

petud palju rahvast [< pergia 'lūua', s.o "lõomapaik"], Nūūd-
ki, juba ammusest ajast, nimetatakse seda paika Pergivõks.
Aga praegu on selles kohas, tähendab, heinamaa, kolhoos nii-
dab heina.

(9) manastjiri strojiecči nin

manastjiri strojiecči nin // iella päit / k i v e s s ä /
posseliecči üksi octavnoi saldjatta / kumbane slūzi / zna-
oit / dvatoat päf iet / pri oarizme // i ka hiän lōūdi / zna-
cit / znacit / sieļa liadi hiän pikkarāzen kodihen / jouvan
luona // poto·m / znacit / lōūdi sieļa tovarissan // ka hūo
kahenke / kahen i elēt'ih / hānenke // i stōbj kirikōh ei
kāwā / nē kunne / hūo liajittih pikkarāzen cassownāzen /
pūhizen // i ice slūzbia / slūzittih tassā / znacit / cas-
sownāzessa // a poto·m / znacit / naroda kuin tijušti / ru-
vettih heil' iūoh kāumāh / ruvettih heilā andamah pōdati /
maksomah dengoida ruvettih // i ka hūo naih dengoih i stro-
jittih hūvān cassownān // jālgēh ka en tīā / ken sieļa slū-
zi / tamā saldjatta konseno kuōli / no tulī ken to toine //
cassownā oli strojittu sūri / i hūvā // a poto·m / znacit /
ka tamān cassownān jālgēh / ruvettih strojimāh pūhista ki-
rikkūo / dvuhetā·znoida // i ka tamā pūhine / znacit / ki-
rikkō oli strojittu / i tamē tulī / znacit / tuld... / ru-
vettih kāumāh manjāsinkat / vot / i liajittih naizien mo-
nastirin / vot // strojittih keliat / manjāsinkat ze stro-
jittih / ice / kirpicōida ice liajittih / i ice sieļa i
strojittih / nu oldih vielä miāsterit tuldu // a poto·m /
znacit / resī·li strojie kivizen monastirin // i kā / zna-
cit / tamān kivizen monastirin strojittih / a kello jālga /
strojiecči jālgēh // tamā jo oli strojittu v tīscā vossem-
so·t dvēna·tcatom godū· // miul nin pagizi tīatto / miun
tīatto // i ka / znacit / oli zakazittu kello / na tīscu pu-
do·f // tadā kelluo valettih p i t e r i s s ā / p i t e -
r i n zavodalla / vot // i tuodih tamān kellon / v k r a s -
n i i h o l m / p i t e r i s t ā // a s k r a s n a v a
h a l m ā· / jo vejetih narodalla tadā kelluo / k i v e h
s i a / rejelīā / pūhizella rejelīā // a iel' tamā / znacit /
kello oli riputettu stolbiilla / nellialā stolbia // kōnsa
strojittih / znacit / kello jāllan / i ūlāh nossettih ta-
mān / kelloo // kello oli vovsu sūri i zvongoi / kului hān-

däpime rne na eõrok a hianin kilometrov / na sõrok vjorst / vot // i ka v tja devjatsõõt sõrok pervom godõ. / tamãã manastirin rieittih / kellon sadittih / murenettih / vot // a kirpisat oldih uvezittu ke č em i n pellolla / sieia strojittih aerodromia / ka i ke õ e m i n pellolla / i seicõas sieia ze on tamã aerodroma / vot // heinie / talda pelduo nõtãh / a kũndie ei kũnnetã // ka nĩn tamã / značit / monastiri i propadi / vot // nũtten jãi vai sinne ruina kirpicõie / gora // enãmbi sieia ni midã eola / sieida kãikin ujedittih / eiajã sieia ni kedã eole.

a kello tamã oli zakazittu fõest kupčan poigja / linnašta m o l o g a / r i i b n o i n luona // značit / kupoalla oli üksi poiga / i hian / značit / mia to zagu laicõi / i vot / reei.1 / značit / pokõncit samoubi.stvom / vot // i ka kõnõsa hian / značit tappiacõi / tamã poiga / ka / značit miamo tiatoinke i poõrtvovaki dengat tah kelloh / vot // no oldih sieia i drugi.õ / toizet poõertvovanija / naroda silloin ajaõn annettih / ka oli tamã kirjutettu tassã kũngazõssa / nu zãi / sto hãnda miula eu / mie andaizin teia eõfõem / eu hãnda miula // kai.

Klooster ehitati niivieii.

Kloostar ehitati niiviisi. Kõigepealt asus Kivisee elama üks errulastud sõlat, kes oli kakskõmmend viis aastat tsaariajal ära teeninud. Ta ehitas (= tegi) sinna jõe äärde väikese majakõsse. Hiljem, tähendab, leidis sealt kaaslase ja nii nad kahekesi elasidki temaga. Ja et kirikus polnud kusagil kãia, tegid nad väikese puust kabelikese ja pidasid ise seal kabelikesses jumalateenistusi. Aga hiljem, kui rahvas sellest teada sai, hakati nende juures kãima ja nelle annetusi andma, hakati raha makõma. Aga nemad ehitasid selle raha eest hea kabeli. Edasi ma ei tea, kes seal teenistusi pidas, see soldat suri muidugi ära, aga tuli keegi teine. Kabel oli ehitatud suur ja hea. Aga hiljem selle kabeli (ehitamise) jãrel, hakati ehitama kahekõrruselise puust kirikut. Kui see puukirik oli valmis saanud (= ehitatud), hakkas seal kãima nunnasid. Tehtigi (sinna) nais-te klooster. Ehitati nunnakõngid, nunnad ise ehitasid. Ise tegid telliseid ja ise ka ehitasid, (appi) olid tulnud ka meistrid. Pãrast aga otsustati ehitada kiviklooster. Tãhem-

dab, see kiviklooster ehitati valmie, aga kellatorn (= kellaalus) ehitati hiljem. See ehitati juba aastal 1812, nii rääkis minu isa. Vaat, tellitud oli tuhandepuudane kell. See kell valati Piiteris, Piiteri tehases. Toodi see kell Piiterist Krasnõi Holmi, aga Krasnõi Holmist veeti see kell juba inimeste abiga regedel Kivini, puuregedel. Algul oli kell sammaste otsa riputatud, seniks, kuni ehitati kellatorni. Siis tõsteti kell üles. Kell oli väga suur ja kõlava heliga. Teda oli kuulda rohkem kui neljakümne versta kaugusele. Aga vaat, 1941. aastal klooster purnstati. Kell võeti maha ja tehti tükkideks. Tellised viidi Ketsemi põllule, seal ehitati lemmuvälja. Ketsemi põllul on praegugi lennavaali. Heina sealt muidugi niidetakse, kuid põldu ei künka. Nii see klooster kaduski. Nüüd on sinna jäänud vaid kivivare, (terve) mägi (kive). Enam ei ole seal midagi, kõik läksid ära, elanikke pole seal ähtki.

Aga too kell oli tellitud Mologa linna kaupmehe poja auks. See, tähendab, oli käinud kuskil lõbutsemas ja vaat, otsustas end ära tappa. Kui ta oli end tapnud, siis ema ja isa annetasid raha kella muretsemiseks. Oli seal veel teisi annetusi, tol ajal annetas rahvas heldelt (= palju). Vaat nii oli selles väikeses raamatutes kirjutatud. Kahju, et mul teda (enam) ei ole, oleksin ta teile päriseks andnud, ei ole mul teda (enam).

Õ i e n d u s

Publikatsiooni I ossa (vt Fenno-ugristioa 11 : 118-131) on jäänud eksitavaid vigu. Palutakse lugeda: 118₁ keelejuhtidelt / 119¹⁰ poñede-1 nika / 119_{1,14} sia / 119¹⁷ rjatah / 119_{9,10,11,21} kai / 121⁶ lopuu / 121¹⁸ kai / 121²¹ tias / 121₁₅ uglalla / 121₁₂ ru- / 122₁₀ kumbañe / 122₄ storon / 123_{7,11} vašsil o.vskava / 123₁₆ plat t'an / 123₁₁ kai / 124² silloil / 125₄ minnakse / 125₁₃ palatkoida / 125₁₂ bari šničaidih / 125₁₁ õiganja / 126²² kai / 127⁷ fšo-rovno / 127¹¹ kirikõssä / 127^{13,14,17} krugo-m / 127₁₆ või / 128¹⁴ T i h h o m i r o v a / 128¹³ k o l a n / 128¹⁶ k o l a - ž e l l a i d . / 131¹⁵ bazari / 131¹³ хлам / 131₅ 1963,.

Тийт К у к к
(Тарту)

ОБРАЗЦЫ РЕЧИ ВЕСЬЕГОНСКОГО ГОВОРА
КАРЕЛЬСКОГО ЯЗЫКА II

Р е з ю м е

Настоящие образцы речи являются продолжением публикации в 11 номере серии "Fennougristica". Если в указанном номере представлены образцы идиолекта, то в настоящей публикации приведены тексты от разных информантов, на языке которых влияние русского языка отражается по-разному.

Содержание текстов связано с повседневной жизнью весьегонских карел или с местными преданиями (полевые работы, приезд императрицы Екатерины, строительство монастыря и т. д.).